

Lakkegata 3 / 0187 Oslo

T: 22 04 49 70

F: 22 04 49 89

E: nso@student.no

Norsk studentorganisasjon W: www.student.no

Høringsuttalelse fra NSO 2010:

**Høring – NOU 2010:7 Mangfold og mestring.
språklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet.**

The background of the page features a collection of light green, outlined speech bubbles of various shapes and sizes, scattered across the lower half of the page. One prominent speech bubble is located in the upper right quadrant, containing the text "Alle skal ha lik rett til utdanning".

*"Alle skal ha lik rett til
utdanning"*

NOU 2010:7 mangfold og mestring – flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet

Norsk studentorganisasjon (NSO) ønsker å takke for muligheten til å gi innspill på høringen om NOU 2010:7 Mangfold og mestring. NSO ser det som positivt at man i høringen velger å ta for seg hele opplærings- og utdanningssystemet, men velger å kommentere på kun de områdene vedrørende høyere utdanning og vår interessegruppe.

Generelt om høringen

NSO mener at det er et offentlig ansvar å sikre lik rett til utdanning, først og fremst gjennom å tilrettelegge for et helhetlig, tilgjengelig og gratis høyere utdanningssystem. Det er en styrke for samfunnet at mennesker med forskjellig bakgrunn og forutsetninger tar høyere utdanning og er en del av academia. Det kreves kontinuerlig arbeid på alle nivåer for å sikre at retten til utdanning er lik for alle, og at underrepresenterte grupper stimuleres til å delta i høyere utdanning.

NSO mener det er synd utvalget har fokusert på aldersgruppen 19-24 år i spørsmål om høyere utdanning, da gjennomsnittsalderen for en student i Norge i dag er 28 år.

Lik rett til utdanning – rekruttering av en mangfoldig studentmasse

Statens overordnede ansvar

Alle skal ha lik rett til utdanning uavhengig av sosial bakgrunn, kjønn, etnisitet eller geografi. NSO mener at for å motvirke at visse fagfelt gjennom undervisning, studieprofil eller tradisjon bidrar til skjev rekruttering eller virker ekskluderende for grupper av studenter må lærestedene utarbeide klare strategier for inkluderende fagmiljø. Institusjonene skal kartlegge hva som bidrar til eventuelle skjevheter og sette inn tiltak for å motvirke disse.

Staten har det overordnede ansvaret for å sikre et høyere utdanningsnivå som ivaretar samfunnets kompetansebehov, samtidig som den skal sikre en hensiktsmessig arbeidsdeling mellom utdanningsinstitusjonene. NSO mener det er meget positivt at flere samarbeidsprosjekter allerede er gjennomført, igangsatt eller planlagt på tvers av utdanningsinstitusjonene. Dette ivaretar et mål om både samarbeid og arbeidsdeling, og NSO ser stor nytte av deling av kompetanse på ulike områder. Det er viktig å se utdannings-Norge som helhet, hvilke muligheter de ulike utdanningsinstitusjonene har, særegenhet og fokus, og bruke denne kunnskapen til å spille med hverandre heller enn å konkurrere. NSO mener det må utvikles en nasjonal strategi som ivaretar fremtidig kompetansebehov. En slik strategi må også inkludere det internasjonale og flerkulturelle perspektivet, slik som utvalget fokuserer på.

Gratisprinsippet

Utvalget ytrer bekymring for at mange innvandrere ikke omfattes av rett til gratis norskopplæring, og at dette vil gjelde langt flere etter at overgangsordningen opphører i september 2010. NSO deler denne bekymringen. NSO mener det er et grunnleggende krav at alle skal ha samme mulighet til å ta høyere utdanning, hvilket innebærer at utdanning skal være gratis. Norskopplæring for innvandrere kan kanskje sees på som noe annet enn ordinær

utdanning, men tilbys ikke god norskopplæring til de som trenger dette, vil det føre til at gruppen det angår i større grad blir ekskludert fra norsk høyere utdanning.

Språk

NSO mener at norsk språk også i fremtiden skal brukes i høyere utdanning, og det skal tilstrebes at pensum og undervisning på lavere grad gis på norsk. Med hensyn til gruppen studenter som ikke har norsk som morsmål er det derfor viktig med god norskopplæring underveis i hele utdanningsløpet uavhengig av når den enkelte kom til landet. Men det er viktig at selv om norsk må ivaretas som språk, må også høyere utdanning reelt sett være tilgjengelig for minoritetsgrupper. NSO mener undervisningsspråk som hovedregel skal være norsk, og at avvik fra dette skal kunne begrunnes og forsvares i det enkelte tilfellet. Det er viktig at utdanningsinstitusjonene har klare strategier for å ivareta norsk som fagspråk, samtidig som de bør øke kompetansen i engelsk for å underbygge det generelle internasjonaliseringsarbeidet.

Utvalgets ene forslag til tiltak er å opprette et senter for språkutvikling som skal forske på hvordan barn utvikler og bruker flere språk. NSO ser positivt på at utvalget ønsker økt kompetanse på feltet da det per i dag er mangelfullt, men vi stiller likevel spørsmål angående tilhørigheten til senteret. Skal senteret være tilknyttet en enkelt institusjon, en region eller være et nasjonalt anliggende? Uavhengig av dette, mener NSO det er viktig å sikre at hele samfunnet får tilgang til den kunnskapen som blir utviklet, og at det derfor skal fokuseres på formidling gjennom åpne og tilgjengelige kanaler.

Inntak til høyere utdanning

NSO ser bekymringen til utvalget vedrørende at minoritetsspråklige elever i stor grad kan ha vanskeligheter med å bestå ordinær norskeksamen på videregående skole, og velger derfor å stille oss bak unntaksberegningen. NSO støtter alternative studieløp som sikrer muligheter i høyere utdanning for studenter med annen bakgrunn enn generell studiekompetanse. Vi ønsker kun å påpeke at en slik ordning må kvalitetssikres.

Markedsføring

Utvalget sier i sin vurdering at et globalisert utdanningsmarked krever at høgskoler og universiteter jobber godt med markedsføring for å tiltrekke seg studenter og konkurrere om "de beste hodene".

Høyere utdanningsinstitusjoner i Norge befinner seg i en situasjon med økende grad av konkurranse og markedsorientering nasjonalt og internasjonalt, hvilket NSO generelt ser på som en svært uheldig utvikling. Vi er imidlertid enige med utvalget i at bred og mangfoldig rekruttering av studenter og tilsatte er nødvendig for å svare til alle perspektivene innen høyere utdanning. Dette vil representere både et konkurransefortrinn nasjonalt og internasjonalt samtidig som det vil bidra til større kompetanse- og erfaringsbredde innen utdanningsinstitusjonene og ut i arbeidslivet. NSO ønsker likevel her å påpeke at rekruttering handler om så mye mer enn markedsføring. Vi er svært kritiske til at utdanningsinstitusjonene skal bruke mer ressurser på reklame på bekostning av innholdsfylt informasjon til studentene. Vi mener utdanningsinstitusjonene bør fokusere på økning av studiekvaliteten heller enn på kommersiell markedsføring.

Studentene er opptatt av kvaliteten på utdanningen sin både før og etter de er blitt studenter. I søknadsfasen prøver de ofte å orientere seg mot de institusjonene med klare

fagprofiler og kvalitet i utdanningen, mens de, etter å ha blitt student, ofte er med på å være ambassadør for sin utdanningsinstitusjon. På denne måten mener NSO at god studiekvalitet i størst grad vil tiltrekke studenter, både nasjonalt og internasjonalt.

Vitenskapelige ansatte bør gjenspeile befolkningen

NSO er enige med utvalget i at det vil være positivt om yrkesgrupper som møter befolkningen også bør gjenspeile befolkningen.

Det er særlig viktig at ansatte i vitenskapelige stillinger, som rollemodeller, gjenspeiler samfunnet og i stor grad bidrar til et inkluderende læringsmiljø. For minoritetsgrupper blant studentmassen vil det være svært viktig at også minoriteter er representert blant de ansatte. Disse kan i stor grad bidra med sin flerkulturelle kompetanse og erfaring og dermed gjøre det enklere for studentene med bakgrunn i at de i større grad forstår de spesifikke utfordringene rundt språk og kulturelle forskjeller.

NSO mener at institusjonene skal fremme reell likestilling basert på et bredt likestillingsbegrep. Institusjonene har ansvar for å kartlegge årsakene til eventuelle skjevheter i rekrutteringen til vitenskapelige stillinger, og på bakgrunn av dette gjennomføre tiltak som gjør stillingene attraktive og tilgjengelige for alle grupper i befolkningen. Dette henger naturligvis tett sammen med utdanningsvalg, derfor er det nødvendig å se disse rekrutteringsstrategiene i sammenheng.

For å kunne utvikle gode rekrutteringsstrategier er det viktig å få kunnskap om hvilke sosiale og kulturelle aspekter som spiller inn på rekruttering av minoriteter til høyere utdanning. NSO mener denne kunnskapen må fremskaffes sentralt.

Insentiv

Utvalgets vurdering om eventuelle insentivordninger for utdanningsinstitusjoner som tar sitt samfunnsansvar aktivt hva gjelder rekruttering og integrering av minoriteter, ønsker NSO å støtte. Ulike insentivordninger for ulike tiltak har i utdanningssektoren eskalert med stor positiv virkning. NSO har innunder sine statsbudsjettkrav for 2011 blant annet krav om 50mill. til arbeidet med å styrke veiledningen i studiet. Disse midlene er det tenkt at institusjoner og fagmiljø kan søke på, gjerne i samarbeid med andre institusjoner og fagmiljø. NSO mener det ikke trengs de store økonomiske summene, men det vil være et viktig bidrag til å gi utdanningsinstitusjonene noe å strekke seg etter.

Frafall

Hva gjelder frafall, er dette et område NSO er meget opptatt av. NSO mener i den sammenheng at rapporten burde tatt for seg studiekvalitetens sentrale plass i rekrutteringsarbeidet. Hvis utdanningsinstitusjonene rekrutterer nye studenter, men har et høyt frafall, er dette verken en stor gevinst for studentene eller samfunnet. Det vesentlig at om en ønsker økt rekruttering er en nødt til å sørge for at studentene fullfører studiene på en god måte. NSO mener at økt veiledning og oppfølging er nødvendige tiltak for å forhindre frafall. God veiledning hjelper den enkelte student til å utvikle seg faglig, og til å mestre og fullføre studiet, samtidig som det forebygger at studentene blir forsinket i studiene. I St.meld. nr. 44 (2008-2009) Utdanningslinja sier Regjeringen at en vil *"følge opp institusjonenes arbeid med tett oppfølging av studentene, og tidlig innsats overfor nye studenter."* NSO synes det er positivt at Regjeringen sier dette, og det er nå nødvendig å følge opp for å sikre gjennomføringen. NSO mener også det bør tilrettelegges for en

utstrakt bruk av studentassistentordninger ved utdanningsinstitusjonene som et ledd i å minske frafall.

En av de største utfordringene med arbeidet mot frafall i høyere utdanning er dokumentasjon. I dag foreligger det i liten grad dokumentasjon om årsakene til frafall, og dette gjør det vanskelig å gripe temaet fatt. Vi vet også lite om konsekvensene frafall har for den enkelte og samfunnet for øvrig. Eksempelvis er det viktig å finne ut mer av om årsakene er relatert til sosiale problemstillinger (studiestøtte, boligproblematikk, helse etc) eller om det er faglig relatert (undervisningsmetoder, tilbakemelding, oppfølging etc.) Derfor er en av de viktigste oppgavene å skaffe dokumentasjon på hvor omfattende frafallet er, og spesielt på hvorfor folk faller fra.

Videre ønsker vi å nevne praksis. Utvalget presiserte at studentrekruttering ikke er vellykket før kandidaten har gjennomført utdannelsen og er ute i relevant arbeid. Selv om studenten har kommet seg gjennom utdannelsen er det ikke alltid like lett å få relevant arbeid. Dette ser man også er en desto større utfordring for minoriteter, samtidig som denne gruppen også i stor grad er overkvalifiserte for jobben de får etter endt utdanning. NSO mener god praksis synliggjør relevansen av studiet og på den måten vil hindre frafall, samtidig som kandidaten gjennom praksis opparbeider seg kontakter og relasjoner i arbeidsmarkedet som kan gjøre det vesentlig lettere å få relevant jobb etter endt utdanning.

Livslang læring

Det er et gjennomgående tema i rapporten vedrørende kompetanseheving av pedagogisk ansatte. Utvalget skisserer flere tiltak som skal sikre studenter god opplæring i flerkulturell og flerspråklig kompetanse, samtidig som det skal være lett tilgang til etter- og videreutdanning hvor man kan tilegne seg den samme kunnskapen. NSO støtter utvalgets fokus på livslang læring, og ønsker å ytre enighet i nødvendigheten av kontinuerlig oppdatering av faget. Generelt er livslang læring et viktig bidrag til et stadig mer kunnskapsbasert samfunn. NSO mener det da er institusjonens ansvar å sikre at studenter, uavhengig av alder, sosial bakgrunn og fysiske forutsetninger, har mulighet til å tilegne seg kunnskap både gjennom ordinær utdanning og etter- og videreutdanning.

Øvrige kommentarer

Det er viktig for Norge som samfunn å ta godt i mot og vare på den kompetansen og kunnskapen som kommer over landegrensen. NSO mener det bør finnes gode ordninger for å kartlegge hvilken utdanning og kunnskap innvandrere som kommer til Norge besitter. Vi er enige i utvalgets forslag til tiltak om at det bør innarbeides kvalifiseringskurs for de som ønsker å ta høyere utdanning i forbindelse med introduksjonsprogrammet og at deltakere med høy utdanning bør få umiddelbar karriereveiledning og kurs i jobbsøking. NSO mener også det må komme på plass en finansieringsordning for godkjennelse av utdanninger som faller under flyktningsprosedyre.